

ÀNGEL RODRÍGUEZ VILAGRAN

**LA RÀDIO DE PROXIMITAT
AL BAIX EMPORDÀ**

ESTUDIS DEL BAIX EMPORDÀ
Sant Feliu de Guíxols, 2011
Volum 30 - ISSN 1130-8524

RESUM: El present article fa un repàs a la història de les emissores locals del Baix Empordà, tant les municipals com les privades. Ho fa dels seus inicis, passant pels processos de legalització i fins a la seva modernització amb l'arribada de les noves tecnologies. S'estudien, a partir d'una sèrie de variables, com són avui les deu emissores de proximitat existents en aquesta comarca. Quan aquestes ràdios van aparèixer van saber imprimir un caràcter propi. Van saber jugar un paper molt important en favor de la llengua catalana contribuint, d'aquesta manera, a la normalització lingüística. Eren emissores molt properes, et parlaven de les notícies del teu carrer, del teu barri.... Coneixien el públic, era un periodisme de carrer, de casa. Feien una programació que avui es coneix com a ràdio de proximitat.

PARAULES CLAU ràdios municipals, emissores locals, ràdio de proximitat, periodisme, baix Empordà, locutors de ràdio

I. L'INICI DE LES EMISSORES LLIURES I MUNICIPALS

Valgui com a petita introducció que els inicis de la ràdio de proximitat al Baix Empordà cal buscar-los a la dècada dels cinquanta amb emissores que pertanyien a l'Estat. Per una banda, l'any 1954 s'inaugurava La Voz de la Costa Brava a Palamós i, deu anys més tard, el 1964, Radio Juventud a Sant Feliu de Guíxols.

L'emissora palamosina pertanyia a la Red de Emisoras del Movimiento (REM) i va funcionar fins al 1969; la ganxona durà un any i mig i era propietat de la CAR (Cadena Azul de Radiodifusión) que gestionava el Frente de Juventudes. Va començar a funcionar de forma experimental el 22 de desembre de 1963 i tancava el 24 de juliol de 1965.

A finals de l'any 1979, principis dels vuitanta, naixien les ràdios lliures i les emissores municipals. Una de les primeres ràdios lliures de Catalunya fou Ona Lliure, nascuda a Barcelona l'abril de 1979. L'emissora municipal degana a Catalunya és Ràdio Arenys de Mar que va veure la llum el 8 de setembre de 1979. La diferència entre una emissora lliure i una emissora municipal és que la primera pot pertànyer a mans privades, associacions o entitats, mentre que la segona n'és la responsable primer l'Ajuntament de la localitat on emet.

Adhesiu de la Cadena Catalana. Es pot comprovar com l'FM de Ràdio Girona rebia el nom de Ràdio Costa Brava (Arxiu Cadena Catalana).

Les emissores municipals van sorgir en un moment important en la història de la democràcia, després de les primeres eleccions municipals de 1979. Hi havia ganes d'informar, de dir coses, de donar una informació lliure després de quaranta anys de dictadura. Fou un fenomen molt característic del nostre país –sempre vinculat a la seva vocació d'informació comarcal–, que no es va donar a la resta de l'Estat espanyol fins molts anys més tard.

L'any 1982 existien 71 emissores municipals arreu de Catalunya (FRANQUET, 2001, pàg. 271), mentre que el 1986 el nombre voltava les 135 (*Punt Diari*, 4 octubre 1986, pàg. 5). L'any 2010 se'n comptabilitzaven 243. Pel que fa a les comarques de Girona, n'hi havia 25 a mitjan 1987 (*Punt Diari*, 11 de juny de 1987, pàg. 47) i, en el 2010, n'hi havia 44.

L'any 1980 a Sant Feliu de Guíxols es podien escoltar dues emissores lliures com Ràdio Juliola i Ràdio Ferrerito que s'unirien a finals d'aquell mateix any per crear Ràdio Sant Feliu de Guíxols. Un any més tard, naixeria també a Sant Feliu, una altra emissora lliure com Ràdio Ganxona que es va poder sintonitzar fins al 1986. Al Baix Empordà i gràcies a iniciatives particulars i col·lectius es cre-

La unitat mòbil de Ràdio Sant Feliu retransmetent a principis de la dècada dels vuitanta un partit de futbol des de l'antic camp de La Corxera. A l'interior: Josep Andújar i Josep Rius. A l'exterior, Jordi Budó (*L'Arjau*, abril 2010).

ava Ràdio Platja d'Aro (1982), Ràdio Estudiantil de Palamós (1982), Ràdio Montgrí (1982), Ràdio Bellcaire (1982) o Ràdio Calonge (1983). Altres emissores que van sortir d'iniciatives privades van ser municipalitzades al cap de poc com Ràdio Palafrugell (1981). Són alguns exemples. No caldria oblidar, tot i que no són del Baix Empordà, emissores que foren punteres com Ràdio Alt Empordà (1981) que tenia el vistiplau de l'Ajuntament de Castelló d'Empúries i que tenia una vocació supramunicipal, Ràdio Mediterrànea –a Blanes– (1982), Ràdio Bahía –a Roses– (1982) o Ràdio Blanes (1983), aquestes tres últimes d'iniciativa privada.

De fet, la majoria d'emissores lliures que van seguir en antena van ser legalitzades gràcies que l'Ajuntament se'n va fer càrrec. L'any 1991, per exemple, i com es veurà més endavant, els ajuntaments van poder legalitzar les emissores.

Estand de Ràdio Montgri a la plaça de l'Ajuntament de Torroella de Montgri amb motiu de la Diada de Sant Jordi (Arxiu de Ràdio Montgri).

Cal tenir en compte que en aquell moment els transistors ja oferien l'FM en el seu dial i, aleshores, escoltar-les estava a l'abast de tothom. Posar en marxa una emissora de freqüència modulada tenia uns costos baixos, cosa que no passava amb l'ona mitjana. Això i el fet que encara no hi havia una llei sobre les emissores municipals va ser aprofitat per persones aficionades a la ràdio o per ajuntaments per obrir la seva pròpia estació.

Les ràdios lliures i municipals van ser les grans propagadores de l'FM ja que era per on emetien. Amb tot, l'ona mitjana seguia essent la banda més escoltada i durant força anys encara va saber mantenir la seva audiència. Un exemple el tenim l'any 1986. La darrera mostra d'aquell any de l'EGM (Estudi General de Mitjans), del qual es feia ressò el *Punt Diari* (4 de febrer de 1987, pàg. 33), donava el lideratge a Catalunya a l'ona mitjana de Radio 1 de Radio Nacional d'Espanya amb 442.000 oients diaris. El segon lloc era per a Ràdio Miramar (COPE) –també en ona mitjana– amb 385.000 que fins aleshores havia ocupat la primera plaça.

Fins que no van començar a sortir les ràdios lliures i municipals, al Baix Empordà només es podien escoltar tres emissores gironines: Ràdio Popular de Figueres (Cadena COPE), Ràdio Girona (Cadena SER) i Ràdio Cadena (antiga La Voz de Gerona¹). Emetien tant en ona mitjana com en freqüència modulada, si bé durant bona part del dia, l'FM ofería una programació diferent. Curiosament, durant un temps, l'FM de Ràdio Girona i la de Ràdio Cadena van tenir noms propis. La primera, a partir de l'estiu de 1979, va passar a anomenar-se Ràdio Costa Brava, mentre que la segona, des del gener de 1980, Ràdio Ter. Ràdio Costa Brava estava força hores connectada amb la central de la Cadena Catalana a Barcelona.²

No cal dir que també es podien sintonitzar altres emissores per ona mitjana que emetien des de Barcelona com Radio Nacional d'Espanya o Ràdio Peninsular, i per FM i amb dificultats, Ràdio Olot.

Amb la proliferació d'emissores municipals els seus responsables van decidir crear un organisme que les regulés i els donés suport. Naixeria l'EMUC en una primera trobada el 4 d'octubre de 1980 a Rubí. Passaria a ser un organisme legalitzat i amb personalitat jurídica pròpia l'any 1985. Aquesta entitat crearia unes bases reguladores, buscaria sinèrgies entre les emissores, representaria les ràdios municipals davant les administracions, organitzaria cursos de ràdio per als locutors... L'any 1994 deixaria d'existir en formar part del Consorci de Comunicació Local, juntament amb la Diputació de Barcelona i la Mancomunitat de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

El maig de 1982 el Tribunal Constitucional va dictaminar que era la Generalitat de Catalunya la responsable d'atorgar llicències per a les emissores de freqüència modulada. El desembre de 1982, el Consell Executiu de la Generalitat concedia 28 llicències, quatre d'elles municipals: Amposta, Berga, Rubí i Ripoll. El gener de 1983 concedia les de Sant Feliu de Llobregat i Cervera.

1 La Voz de Gerona pertanyia a la CES (Cadena Emisoras Sindicales). A principis de 1980 va passar a dir-se Ràdio Cadena. De fet, s'hauria d'haver dit Ràdio Cadena Espanyola a Girona, però els locutors de Girona deien simplement Ràdio Cadena. Ràdio Cadena Espanyola agrupava totes les antigues emissores de l'Estat franquista: REM, CAR i CES.

2 En aquella època l'ona mitjana de Ràdio Girona connectava amb la programació de la SER, mentre que la freqüència modulada (l'aleshores Ràdio Costa Brava) ho feia amb la Cadena Catalana. Cal fer notar aquí que el nom de Ràdio Costa Brava va ser utilitzat també per una emissora lliure de Sant Feliu de Guíxols nascuda a finals de 1981 i que el va haver de canviar pel de Ràdio Ganxona quan la Cadena 13 va decidir batejar com a Ràdio Costa Brava l'emissora que tenien a Palamós.

Pàgina d'inici del web de l'emissora Ràdio Horitzó, situada a Sant Feliu de Guíxols, i que emet només per Internet.

La gran majoria d'emissores municipals van continuar emetent, principalment aquelles que no provocaven interferències.

Finalment, l'Estat espanyol es posava al corrent per legalitzar-les. El 18 de desembre de 1987 la *Ley de Ordenación de Telecomunicaciones* preveia la concessió administrativa dels ajuntaments per a la creació de les emissores municipals. El 10 de febrer de 1989 es redactava el *Plan Técnico Nacional de Radiodifusión Sonora en Ondas Métricas con Modulación de Frecuencia*, que establia que les emissores municipals havien d'emetre entre els 107.0 i els 107.9 MHz amb una potència de 500 watts en poblacions de més de 50.000 habitants, 150 watts en nuclis de 10.000 a 50.000 habitants i 50 watts en els de menys de 10.000 habitants. El 8 d'abril de 1991, la *Ley de Organización y Control de las Emisoras Municipales de Radiodifusión Sonora* permetia que les emissores municipals es poguessin subvencionar tant gràcies a les partides del pressupost de l'Ajuntament, com dels ingressos comercials propis, és a dir, de la publicitat.

El novembre de 1991, la Direcció General de Serveis de Telecomunicació de la Generalitat de Catalunya va demanar a les emis-

sores municipals que redactessin, en un termini màxim de tres mesos, un informe per a la seva legalització definitiva. L'informe constava d'una memòria tècnica, la programació, el pressupost, el compromís de contribuir a la normalització del català i no connectar en cadena amb emissores comercials...

Per una altra banda, un Reial Decret de 23 d'octubre de 1992, manava a les emissores municipals que s'inscrivissin en el Registre d'Empreses Radiofòniques de la Direcció General de Telecomunicacions del Ministeri de Foment, i que tota concessió s'havia de renovar cada deu anys. En el cas de Catalunya, aquesta renovació s'havia de demanar a la mateixa Generalitat.

Des de l'any 2005, les emissores municipals es regulen per la Llei de la Comunicació Audiovisual de Catalunya promulgada el 29 de desembre d'aquell any. El CAC (Consell Audiovisual de Catalunya) és qui té la competència de distribuir les llicències que prèviament ha concedit l'Estat. El CAC està integrat per deu membres, nou dels quals són escollits pel Parlament de Catalunya. L'altre, que n'és el president, és proposat pel govern després d'escoltar els nous membres elegits pel Parlament.

1.1 L'ÈXIT DE LES EMISSORES LOCALS

Quan les emissores municipals i lliures van aparèixer van saber imprimir un caràcter propi. No només rebien el qualificatiu d'*emissores locals* per l'àmbit territorial de cobertura, sinó també per la seva específica programació. Per una banda, van saber jugar un paper molt important en favor de la llengua catalana quan la majoria d'emissores privades que es podien escoltar feien la seva programació en castellà contribuint, d'aquesta manera, a la normalització lingüística. Per un altre costat, eren emissores molt més properes: podies escoltar locutors de casa, del teu poble, entrevistes a personatges propers (el teu alcalde, el president del club de futbol, el de l'associació...), et parlaven de les notícies del teu carrer, del teu barri... Gràcies a aquestes emissores podies revivre la història del teu poble amb reportatges, tertúlies... Es retransmetien actes en directe, podies trucar i demanar una cançó... La clau de l'èxit d'aquestes emissores va ser saber a quin públic anaven, identificar el seu oient. Sabien que parlaven al flequer que li compraven el pa, a l'amic per ruquer, a la venedora de la botiga de confecció del carrer Major...

Coneixien el públic, era un periodisme de carrer, de casa. Feien una programació que avui es coneix com a *ràdio de proximitat*.

La proximitat de les emissores locals contrastava aleshores amb el distanciament que podien tenir per als oients emissores com Ràdio Girona o Ràdio Cadena (antiga La Voz de Gerona) que emetien bona part de la programació connectades amb les centrals de Madrid.

Mn. Joan Carreras i Péra, doctor en filologia catalana i actualment rector de Tossa Mar, definia a la perfecció el que era per a ell una emissora municipal, una radio de proximitat. Ho feia arran de l'existència de Ràdio Maià. Mn. Carreras era aleshores rector de Maià de Montcal (Garrotxa) i del santuari de la Mare de Déu del Mont. En un fragment del seu article es llegeix:

"[...] ¿Qui negarà avui que un dels aglutinants locals més eficaços i engrescadors podria ser la ràdio? Una ràdio sensible als batecs del poble, a les inquietuds de la joventut i conscient també de les seves pròpies limitacions. Limitacions que li vénen donades, precisament, per aquesta seva integració total en un lloc i en unes persones que tenen nom i cognom i unes cases que tenen un «motiu» perdut en els orígens de la història. La referència a una toponímia comuna, a un anecdotari compartit; la companyia que això dóna a les persones que viuen soles; la col·laboració amb les entitats, les institucions, l'escola. Sensibilitat davant les inquietuds del poble, els seus «mites», fires, festes i celebracions col·lectives [...]" (*Punt Diari*, 16 de desembre de 1986, pàg. 4).

Una altra dada interessant: les emissores locals es feien des de la gratuïtat, des del voluntariat, des de l'afició i, fora d'alguns casos, sense voler guanyar beneficis econòmics. També han estat escoles de periodisme, on han après i s'han format persones que després han estat importants professionals de la comunicació. Avui segueixen essent un instrument per a la creació d'opinió pública local i, com es va dir en el I Congrés de Ràdio Municipal celebrat a Barcelona ara fa deu anys, "equilibren comunicativament el país i eviten que existeixi una única línia informativa basada en la generalització dels continguts".

Les ràdios de proximitat poden ser locals (generalment són municipals i en són els primers responsables els ajuntaments. Abasten un municipi) o bé comarcals (són privades i abasten tota o part d'una comarca). Actualment no es pot considerar només una emissora com *de proximitat* pel seu radi d'acció (potència), ja que es pot

escoltar per Internet des de qualsevol lloc del món. Avui, la ràdio de proximitat es caracteritza pels seus continguts, per aquells fets, preocupacions i activitats que són propers a la gent de la zona geogràfica per a la qual emeten i perquè la major part de la seva programació, sinó tota, està feta des dels mateixos estudis on emeten.

En el present article, queden fora de la definició de *radio de proximitat* aquelles emissores que pertanyen a una cadena o emissora de ràdio estatal o autonòmica que posseeixen repetidors al Baix Empordà per les reduïdes o nul·les hores d'emissió locals.³ Cal fer constar que en les cadenes estatals (SER, COPE, Onda Cero...) el terme de *local* és utilitzat per definir la programació pròpia que realitzen les emissores que aquestes cadenes tenen a les capitals de província. En canvi, el nom de la programació que només surt per a una comunitat autònoma és *programació regional*.

Les noves tecnologies han propiciat el fenomen de la *localització global*: emetre localment i propagar globalment. Un ganxó, per exemple, pot estar perfectament treballant a la cinquena avinguda de Nova York escoltant per Internet Ràdio Sant Feliu. Altres plataformes que permeten escoltar la ràdio sense necessitat d'estar a la zona per a on emet són el mòbil (connectant-t'hi per Internet) o a través de la TDT.

No totes les emissores de proximitat han pogut continuar. Algunes ja ha estat esmentades. En el camí han quedat il·lusions, projectes, suor, treball i llàgrimes. Un d'aquests projectes fou Ràdio Costa Brava, una emissora privada amb seu a Palamós que es va inaugurar a principis d'octubre de 1983. En els seus inicis va pertànyer a la Cadena 13, el març de 1998 es va incorporar en el projecte d'Ona Catalana i l'estiu de 2004 va ser adquirida en un 85 % de les accions pel Grup Prisa. Per a la freqüència d'aquella Ràdio Costa Brava (96.3 FM) surten avui els 40 Principals. La marca Ràdio Costa Brava és utilitzada des del novembre de 2005 per anomenar la freqüència que té la Cadena Ser al Baix Empordà (101.9 FM) amb domicili a Palamós.

I en somni queda Ràdio Baix Empordà, un projecte nascut l'estiu de 1980 que mai no va veure la llum i que fou proposada per Jordi Baulenas i Jordi Molet. La idea era que cobris tot el territori amb seu

³ Actualment no és necessari tenir estudis per emetre programació pròpia. Des de la central d'una cadena es pot tallar el senyal d'emissió del repetidor instal·lat en qualsevol punt del Baix Empordà i fer el programa (en directe o gravat) des de qualsevol estudi.

a Sant Feliu de Guíxols, però la falta d'acord entre els ajuntaments no ho va fer possible.

Per una altra banda, cal assenyalar que al Baix Empordà funcionen cinc emissores projectades només per ser escoltades per Internet:

ECMA Ràdio (<http://www.radio.europeanema.com>)

Ràdio Havanera (<http://www.radiohavanera.com>)

Ràdio Horitzó (<http://www.radio-horitzo.net>)

Radio Tropicalísimo (<http://www.tropicalisimo.es>)

Som Reggae (<http://www.somreggae.fm>)

2. CARACTERÍSTIQUES DE LA RÀDIO DE PROXIMITAT AVUI

A partir d'una sèrie de variables, es pretén conèixer les característiques i particularitats de la ràdio de proximitat l'any 2011.⁴

2.1. LES POBLACIONS I LES EMISSORES

El Baix Empordà té 36 municipis, d'aquests nou tenen emissora de proximitat, cosa que representa un 25 %. Fins i tot, al terme municipal de Castell-Platja d'Aro, n'hi conflueixen dues. Són els municipis amb més gran nombre d'habitants els que disposen de ràdio; només hi ha una excepció que és Calonge, amb 10.000 habitants. Tot i que avui no té emissora, aquesta població havia gaudit d'una ràdio fundada el 1983.

Població	Nom emissora	Freqüència FM	Titularitat
Begur	Ràdio Begur	97.7	Municipal
Bisbal, la	Ràdio Bisbal	107.4	Municipal
Castell-Platja d'Aro	Joy FM	95.6	Privada
Castell-Platja d'Aro	Ràdio Platja d'Aro	102.7	Municipal
Palafrugell	Ràdio Palafrugell	107.8	Municipal
Palamós	Ràdio Palamós	107.5	Municipal
Pals	Ràdio Capital	93.6	Associativa
Sant Feliu de Guíxols	Ràdio Sant Feliu	107.0	Municipal
Santa Cristina d'Aro	Ràdio Santa Cristina	103.7	Municipal
Torroella de Montgrí	Ràdio Montgrí	107.1	Municipal

4 Les dades d'aquesta investigació es van recollir el febrer de 2011. S'han obtingut a partir de les entrevistes que un servidor ha mantingut amb cada un dels directors de les emissores. Altres informacions, com per exemple la data de fundació, s'ha comprovat i/o obtingut a partir de la consulta a hemeroteques.

Estudi de Ràdio Santa Cristina on es produeix la radiofórmula Xtra FM (Arxiu Xtra FM).

De les deu emissores de proximitat que hi ha al Baix Empordà vuit són municipals, les altres dues restants són Joy FM (que pertany a l'empresa D9 Comunicació del Grup Costa Brava Global Media) i Ràdio Capital (que forma part d'una associació anomenada *Acció per a la divulgació cultural de Catalunya*, amb seu a Pals).

2.2. FUNDACIÓ

L'emissora més antiga de la Costa Brava vigent avui és Ràdio Sant Feliu nascuda el novembre de 1980 gràcies a la fusió de dues emissores com Ràdio Juliola i Ràdio Ferrerito que venien funcionant des de l'abril del mateix any. La més nova és JOY FM a Castell-Platja d'Aro, creada el 2010.

Al llarg dels anys les emissores han passat per diferents vicissituds i entrebancs, manques de suport econòmic i humà... Algunes d'elles no tenen avui el mateix nom que les que tenien quan es van fundar i, fins que no van ser municipalitzades de forma legal el 1991, van haver de passar per diferents mans i iniciatives. Algunes,

tot i tenir avui un nom diferent, són filles de les que en el seu moment es van posar en marxa:

1980: Ràdio Sant Feliu

1981: Ràdio Palafrugell

1982: Ràdio Bisbal, Ràdio Montgrí, Ràdio Platja d'Aro

1983: Ràdio Begur, Ràdio Palamós (abans Ràdio Estudiantil fundada el 1982)

1984: Ràdio Santa Cristina

2007: Ràdio Capital

2010: Joy FM

Un 80 % de les emissores que encara avui emeten van ser fundades a la dècada dels vuitanta, en plena efervescència de les emissores locals.

2.3. TIPUS DE PROGRAMACIÓ

S'han dividit les emissores en dos blocs. Per un costat, aquelles que l'esquelet de la seva programació es basa principalment en una radiofórmula musical, independentment que puguin oferir programes específics en algun moment del dia, i, per l'altre, aquelles que ofereixen més varietat de programes, més magazins, informatius... Això no treu que puguin oferir en algun moment del dia una selecció musical semblant a una radiofórmula, això sí, sense representar l'esquelet bàsic de la seva graella. Aquestes últimes s'han etiquetat sota el nom de *generalistes* (també anomenades *convencionals*). En ambdós casos, representen el 50 % de les opcions.

a) Emissores amb radiofórmula musical

La programació d'una radiofórmula es basa en la repetició periòdica i estructurada de continguts bàsicament al llarg de tota la programació com si es tractés d'un sol programa. Aquests continguts poden ser musicals o bé informatius. Si es parla de grans cadenes de ràdio, la Cadena 100 o els 40 Principals estarien en el bloc de radiofórmules musicals, mentre que Catalunya Informació o Radio 5 ho estarien en el d'informatives. Hi ha qui també fa una programació mixta (combinació de radiofórmula i programació generalista) com és el cas de Ràdio Estel.

Ràdio Begur. Antoni Ramírez és un dels col·laboradors de l'emissora (Arxiu Ràdio Begur).

No es tracta de fer un gran estudi de com són les radiofórmules musicals. Seria complex, ja que es poden classificar de mil i una manera, i provoca opinions de tot tipus. Com a base d'introducció tothom estarà d'acord que si es fa referència a les grans cadenes Flaix FM o els 40 Principals serien emissores amb una radiofórmula adreçada a un públic jove de menys de 25 anys, que la Cadena 100 i Flaixbac aniria a un oient de més de 25 anys i que Rac 105 o M-80 s'adreçaria a un públic adult de més de 40-45 anys. Això condiona, per exemple, la publicitat a buscar o les notícies que s'han de donar.

Moltes d'aquestes grans cadenes de ràdio contracten empreses consultores per saber a quina audiència anar i quin tipus de música programar-hi. Un sistema és l'anomenat *call out*, que consisteix a fer consultes a través d'Internet o telèfon a persones l'edat de les quals va adreçada l'emissora, perquè valorin diferents temes musicals. Un altre mètode és l'ATM (*Auditorium Test Musical*), conegut com el *test d'auditori*. Es tracta de reunir en un recinte d'una gran ciutat, com pot ser Madrid o Barcelona, un centenar de persones

Ràdio Palamós. Els locutors: Carles Ribes, Iolanda Aguilar, Jordi Rodríguez i Abel Espinosa (Arxiu Ràdio Palamós).

perquè vagin testant les cançons que van sonant. No només poden testar la música, sinó també els indicatius promocionals, seccions de programes.... Tots els que hi participen –tant en els *call out* com en els test d'auditori– reben una gratificació: productes discogràfics, vals de compra... I per últim, els *focus group*. Consisteix a agafar un reduït grup de persones representatives del tipus de públic que escolten l'emissora per fer-los preguntes de l'àmbit sociològic i psicològic. La informació que s'extregui s'aplicarà a la radiofórmula. Són tres exemples. Això, però, ho fan les grans cadenes de ràdio, en cap cas una emissora local.

Queda clar, doncs, que el tipus de música que programa una emissora condiona el tipus de públic que es vol tenir. Si es posen temes només actuals de perfil jove és lògic que l'audiència sigui igualment jove; en canvi, si es barregen cançons actuals de perfil jove amb èxits de les darreres dècades, el més normal és que el públic sigui superior als 25 anys. Com més enrere siguin les dècades més amunt tindrà l'edat del radiooient. A part, caldrà també escollir el tipus de música: només pop, barreja de pop i *dance*...

L'origen de la radiofórmula a l'Estat espanyol cal buscar-lo l'any 1979 quan diferents emissores de freqüència modulada de la SER van optar per fer una programació basada en la radiofórmula sota el nom de Los 40 principales. Fou un invent de Rafael Revert inspirat en les llistes d'èxit americanes, i en especial del Top 40. Cada radiofórmula té la seva pròpia arquitectura a partir de les categories on s'insereixen els temes musicals segons el criteri marcat per l'emissora: època, actualitat, tipus de ritme (lent, mitjà, ràpid), sexe, idoneïtat de l'horari, tipus de música... Les variables són infinites. Simplement es tracta de fer una pauta de programació combinant les cançons de cada una de les categories. Això és possible gràcies als propis programes d'automatització o altres programes informàtics especialitzats. Aquests poden també, d'entre altres moltes coses, marcar la freqüència de repetició de cada cançó.

Les cinc emissores del Baix Empordà que aposten clarament en el seu esquelet de la programació per una radiofórmula, són: Joy FM, Ràdio Capital, Ràdio Bisbal, Ràdio Sant Feliu i Ràdio Santa Cristina.

Per regla general escullen l'estil adult contemporani, basat en èxits actuals i de les últimes 30 dècades que permet adreçar-se principalment a un públic de 25 a 45 anys. Hi ha emissores que depenen de la franja horària o de dies accentua unes dècades per damunt d'altres. Cada emissora adequa la seva radiofórmula al seu gust: Ràdio Sant Feliu no programa música *dance* (tot i que els diumenges al vespre hi ha un programa *dance*), JOY FM aposta més per una barreja d'estils i Ràdio Capital a partir de la 01.00 i fins a les 06.00 (de dilluns a divendres) programa música *Chill out*. Ràdio Bisbal és la que menys variació opta per a la seva radiofórmula.

Un cas apart mereix Ràdio Santa Cristina. Al llarg de les 24 hores ofereix Xtra FM, una radiofórmula que combina bàsicament els temes d'èxit dels últims 30 anys amb els millors èxits actuals. Aquesta radiofórmula és produïda per l'empresa Audiovisuals Xtra SL, radicada a Santa Cristina, que la defineix com "un programa". En el web de Xtra FM (<http://www.xtra.fm>) es declaren com "la ràdio més musical de la Costa Brava" i "l'emissora independent número 1, una ràdio totalment musical, una estació al servei de múltiples comunitats culturals amb una important influència a la Costa Blanca

i Costa Brava”.⁵ Aquest mateix sistema l'utilitza una altra emissora, en aquest cas de l'Alt Empordà, Ràdio Castelló (Castelló d'Empúries).

Tot i l'esquelet de radiofórmula, això no treu, com ja s'ha dit, que es puguin oferir programes específics en un moment concret: sardanes i dansa catalana, música especialitzada (*country*, llatina, rock, *oldies*, *dance*...), religiosos, cinema, medi ambient...

b) Emissores generalistes

Són les restants cinc emissores: Ràdio Begur, Ràdio Montgrí, Ràdio Palafrugell, Ràdio Palamós i Ràdio Platja d'Aro.

Totes elles ofereixen un magazine matinal de dilluns a divendres de tres a quatre hores amb molta música variada embolcallada d'informació: agenda, santoral, horòscop, cultura, cuina, petites notícies, entrevistes curtes, serveis o concursos. Alguns exemples són: *Bon dia família* (Ràdio Begur), *Els Matins a Ràdio Montgrí*, *Clan Matinal* (Ràdio Palafrugell), *Els Matins de Ràdio Palamós* o *Matinal* (Ràdio Platja d'Aro). Per regla general, són els mateixos conductors dels programes els que escullen la música.

Hi ha qui fa una programació tipus *mosaic* que consisteix a oferir al llarg del dia una gran varietat de programes i de no gaire durada com és el cas de Ràdio Palafrugell a partir del vespre i fins a mitjanit.

La programació generalista permet la difusió d'una gran varietat de programes musicals, esportius, dedicats a la gent gran, a les entitats del poble... Quan no s'ofereixen programes, es brinda una selecció musical automàtica a través de l'ordinador que permet mantenir les hores d'emissió sense haver d'estar connectat amb una emissora, com és el cas de la nit matinada. En alguns casos, serveixen de pont entre programa i programa.

Cal destacar que Ràdio Begur connecta sovint amb Rac 1 per oferir programes informatius: de 06.00 a 09.00 i de 21.00 a 02.00.

2.3.1. Les càpsules

L'aparició de l'ordinador i dels programes d'automatització han facilitat la confecció de *càpsules* informatives. Es tracta d'un conjunt de petits blocs que generalment es repeteixen al llarg de la programació.

⁵ Definició en el web, apartat en català, secció Qui som. Consultada el 2 de febrer de 2011.

Ràdio Platja d'Aro. Els locutors: Adrià Soler, Joan Perich i Sergi Victorio (Arxiu Ràdio Platja d'Aro).

En fan ús aquestes emissores:

- Ràdio Montgri: una *càpsula* aproximada cada hora durant tota la programació: actualitat municipal, agendes...

- Ràdio Palamós: entre vuit i deu diàries al matí principalment sobre: agenda d'actes, bricolatge, cuina, consum, història local, medi ambient, perfeccionament del català i viatges.

- Ràdio Platja d'Aro: quatre al dia (dos al matí i dues a la tarda): agenda i informacions de servei.

- Ràdio Sant Feliu: sis al dia (tres al matí i tres a la tarda): notícies locals, bellesa, cuina, cultura, curiositats, esports, música i salut. El cap de setmana de 10.00 a 20.00 es repeteixen cada quinze minuts.

Les *càpsules* ofereixen un avantatge i és poder estar informat de forma curta en espais llargs, a diferència d'estar escoltant un informatiu de llarga durada. Això pot facilitar l'escolta de l'oient. També serveixen com a acompanyament de veu en el cas d'una radiofórmula o d'una selecció musical sense presentador, per quadrar els senyals horaris... O fins i tot, com a una mena de petits informatius per a les emissores que no tenen un espai informatiu propi, com poden ser Ràdio Montgri o Ràdio Sant Feliu.

Facebook de Ràdio Platja d'Aro.

2.4. ELS INFORMATIUS

2.4.1. Els informatius propis

S'entén com a un programa informatiu propi aquell espai dedicat a explicar les notícies d'un poble o comarca d'àmbit polític, social, cultural, esportiu..., i que està confeccionat per la mateixa emissora. Les notícies són comentades de forma concisa i poden incorporar talls de veu:⁶

- Joy FM: butlletins horaris de 8 a 20 hores i dissabtes al matí.
- Ràdio Palafrugell: de dilluns a divendres dos informatius llargs a les 14.45 i a les 20.00 hores.
- Ràdio Palamós: de dilluns a divendres a les 17.00 amb una durada de 20 minuts. A les 9, 13 i 15 avanços informatius. Els caps de setmana ofereixen un resum de 20 minuts.
- Ràdio Santa Cristina: butlletins horaris de 9 a 21 de dilluns a divendres. També ofereix quatre agendes (dues al matí i dues a la tarda).

⁶ El tall de veu és un document sonor del protagonista o protagonistes de la informació.

Web de Ràdio Palamós.

2.4.2. Butlletins informatius aliens:

Connecten amb els butlletins horaris d'altres emissores:

- Catalunya Informació (2 emissores): Ràdio Platja d'Aro, Ràdio Sant Feliu.
- Catalunya Ràdio (1): Ràdio Palafrugell.
- COM Ràdio (1): Ràdio Montgrí.
- Rac 1 (1): Ràdio Begur.

2.5. ELS PLENS MUNICIPALS. L'ALCALDE A LA RÀDIO

2.5.1. Els plens municipals

De vuit emissores municipals tres retransmeten el ple municipal en directe: Ràdio Palafrugell, Ràdio Sant Feliu i Ràdio Santa Cristina. Ràdio Palamós ofereix un resum de 60 minuts que es pot escoltar en el web de l'emissora.

Web de la radiofórmula Xtra FM que emet Ràdio Santa Cristina.

2.5.2. L'alcalde a la ràdio

Cinc emissores municipals brinden els micròfons a l'alcalde de la població perquè respongui les preguntes de l'entrevistador i dels oients. Són: Ràdio Begur (mensual), Ràdio Montgrí (quinzenal o un cop cada tres setmanes), Ràdio Palafrugell (mensual), Ràdio Palamós (quinzenal) i Ràdio Sant Feliu (setmanal).

Les arrels d'aquest tipus d'espai cal buscar-les a Ràdio Girona la temporada 1980-81 quan es va emetre per primera vegada el programa *El ciutadà té la paraula*. El periodista Jordi Mercader era l'encarregat de conduir-lo cada dimarts de 21 a 22 hores. L'aleshores alcalde de Girona, Joaquim Nadal, responia les qüestions que li formulaven els radiooients. Després de dues temporades, el programa va passar a mans del periodista Josep Maria Amargant, que el va acabar de popularitzar i es va convertir en un dels programes de més audiència de Ràdio Girona de la dècada dels vuitanta. A partir del 1988 passaria a ser presentat des dels serveis informatius fins al 1996. Després va desaparèixer de la graella. Aquesta idea originària de Ràdio Girona va tenir fins i tot la seva versió televisiva a Televisió de Girona. Després les emissores municipals en van agafar el guant.

2.6. HORES D'EMISSIÓ EN DIRECTE⁷

- Cap: quatre emissores. JOY FM , Ràdio Bisbal, Ràdio Capital i Ràdio Santa Cristina funcionen de forma automàtica gràcies a la radiofórmula que s'ha enregistrat prèviament a l'ordinador de cada una d'elles. Això no treu que, si és necessari, algun informatiu es pugui fer en directe.

- Entre 1 i 4 hores: cap emissora.

- Entre 5 i 10 hores. Tres emissores: Ràdio Montgrí, Ràdio Palamós i Ràdio Platja d'Aro.

- Entre 11 i 15 hores. Tres emissores: Ràdio Begur, Ràdio Palafrugell i Ràdio Sant Feliu.

2.7. L'EMISSIÓ AMB ORDINADOR. CONSEQÜÈNCIES

2.7.1. Els programes informàtics

En qüestió de deu anys la ràdio ha patit una gran transformació tecnològica. L'ordinador ha estat el seu gran aliat. Lluny queden aquells estudis amb rèvoxs (així, amb el nom de la marca es coneixien els magnetòfons de bobina oberta), platines de casset, tocadiscs, reproductors de disc compactes... Avui, un programa d'ordinador ho pot fer tot. Només fa falta una taula de mescles, el micròfon i l'ordinador. En el mateix programa, s'hi poden posar les cançons, els anuncis, els indicatius..., només cal seleccionar el que desitges amb el ratolí.

Aquests programes d'ordinador faciliten que pugui existir una emissora de ràdio digna en una població petita que d'altra manera no podria existir. Només cal anar seleccionant les cançons que hom desitja, intercanviar-les amb els indicatius, algunes càpsules... i ja es té una programació a on no hi fa falta cap locutor que les presenti. Això fa que una emissora pugui estar funcionant les 24 hores del dia i set dies a la setmana. Fa deu o quinze anys enre-re, això era un somni. El que algunes emissores havien arribat a fer per tenir una programació continuada havia estat la utilització d'un multi disc compacte, amb diferents compactes que s'anaven alternant. També hi havia la possibilitat d'enregistrar programes en cintes magnetofòniques, però en aquestes, amb bona qualitat, no

⁷ S'han comptabilitzat les hores de dilluns a divendres perquè és una dada més significativa, ja que els caps de setmana els horaris de les programacions són molt més diversos.

s'hi podien enregistrar més de quatre hores. Això provocava que la majoria d'emissores municipals petites funcionessin només en determinades hores del dia i principalment en cap de setmana. La resta d'hores restaven connectades amb una emissora pública com podia ser Catalunya Ràdio, Ràdio 4 o COM Ràdio. Les emissores més grans hi connectaven només a la nit.

Aquests programes informàtics són coneguts com a *programes d'automatització*. Els més utilitzats són: Dalet, Dinesat, Jazzler, Mar-4win, Wit Love, Xframe o Zara.

L'ordinador, per tant, ha permès disposar d'una emissora de ràdio a baix cost, un gran estalvi d'equips tècnics, funcionar les 24 hores del dia i també una reducció de personal, aspecte, aquest últim que pot ser entès tant des de la vessant positiva com negativa.

Totes les emissores utilitzen l'ordinador per a la programació de matinada.

Al final, l'ordinador és tan familiar que quan va sol es converteix en un locutor més de l'emissora i no ha d'estranyar que fins i tot se'l bategi amb noms com el *Pilot* (Ràdio Sant Feliu) o el *Manolo* (Ràdio Platja d'Aro), per ser més exactes: *Manolo Audio Procesor* (MAP). Amb aquestes inicials surt a la graella d'aquesta emissora.

2.7.2. Els locutors robots. La robotització de la ràdio

La informatització de la ràdio ha comportat també la seva robotització. Avui ja és possible no només que un ordinador seleccioni cançons d'una manera determinada, sinó també que les presenti, digui l'hora i fins i tot la temperatura.

Presentador de cançons: es tracta d'enregistrar la presentació d'un conjunt de temes musicals. Això es pot fer durant un dia. Com més entrades de cançons es gravin més es podran presentar. El que s'ha de fer després és associar cada arxiu amb la cançó corresponent.

Anunciar l'hora: hi ha programes informàtics que llegeixen l'hora de l'ordinador i que ho associen a l'arxiu que li correspon. Es tracta que un locutor gravi diferents arxius dient les hores: "és la una", "són les dues", "són les tres"... fins arribar a les 12 (o 24) i després els minuts: "i un minut", "i dos minuts"... fins arribar als 59 minuts. Quan es programa la pauta de la radiofórmula, s'indica a l'ordinador que llegeixi l'hora, i el que farà serà connectar dos arxius.

Dir la temperatura: un altre programa informàtic es dedica a connectar-se a un web dedicat a la meteorologia que informa de

El palafrugellenc Rafel Corbí edita per a emissores locals diferents programes de ràdio (Arxiu de Ràdio Palafrugell).

la temperatura de la ciutat que hom desitja. La informació es rep a través d'un arxiu de codi de text que es connectarà amb l'àudio corresponent. Es tracta simplement d'enregistrar arxius de so: un que digui, per exemple, "la temperatura a Palamós és de" i uns altres que s'hauran d'associar: "2 graus", "5 graus", "12 graus"...

2.7.3. Producció aliena

Diferents emissores passen programes produïts des de fora. Són editats per locutors de ràdio que enregistren el programa des de l'emissora on ja el realitzen, o bé des d'un estudi muntat a casa seva mateix. Avui, un ordinador i un senzill programa informàtic permeten que es pugui enregistrar un programa amb òptimes qualitats de so des del propi domicili.

Les emissores que passen els programes se'ls poden baixar o bé des del propi web del productor o a través de servidors. Per regla general, cada cop que s'actualitza un programa, el productor envia un correu a l'emissora amb l'enllaç per facilitar i recordar la descàrrega.

Onze programes aliens com a mínim es distribueixen per diferents emissores del Baix Empordà. Tracten en la seva majoria d'estils musicals. Valguin com a exemple: *80'Factory* (Rafel Corbí), *El Club del Country* (Rafel Corbí), *Connexió Eclèctica* (Johnjoe Be-good), *In Session* (Miquel Triadó), *Kosmos* (Rafael Dos Santos) o *Ruta 66* (Pitu Dos Santos). També es distribueixen dos programes de contingut informatiu com són *Església Viva* (Bisbat de Girona. Àngel Rodríguez) i *Ningú és Perfecte* (Jacint Casademont, Marta Sanz, Ignasi Arbat i Aram Bonmati). El primer tracta de la informació que genera l'Església catòlica de Girona, i el segon va de cinema, televisió i còmic. Tots aquests espais tenen periodicitat setmanal i són de 60 minuts a excepció d'*Església Viva* que en dura 30.

2.7.4. Les discogràfiques

Lluny queden aquells paquets de discos (després discs compactes) que setmanalment arribaven a les emissores per part de les cases discogràfiques per correu postal o transportista. Les cases discogràfiques ja no n'envien, fora de casos molt excepcionals. Ara, pengen els seus productes a Ritmonet, un sistema de distribució de música promocional digital que pertany a l'associació PROMUSICAE, que agrupa les principals companyies de música. Les emissores reben per correu electrònic la notificació de les darreres novetats, entre quinze i vint cada dia. Simplement han de clicar en un enllaç i automàticament se'ls descarrega la cançó a l'ordinador. També des del web de Ritmonet (<http://www.ritmonet.es>) es poden buscar i descarregar les cançons dels últims anys.

Algunes companyies independents ofereixen descarregar els seus discos promocionals des del propi web, com també alguns cantants o grups de nova generació.

2.8. PERSONAL EN PLANTILLA

S'ha entès com a personal en plantilla aquella persona que cobra amb full salarial pel servei que presta.

Cap persona: 3 emissores (Ràdio Bisbal, Ràdio Capital i Ràdio Platja d'Aro)

D'1 a 3 persones: 3 (Ràdio Begur, Ràdio Montgrí)

De 4 a 7: 3 (Ràdio Palafrugell, Ràdio Palamós, Ràdio Sant Feliu, Ràdio Santa Cristina)

Altres: 1 (Joy FM)⁸

2.9. COL·LABORADORS

Els col·laboradors són indispensables també per a qualsevol emissora de proximitat i, en especial, per a les municipals. La gran majoria fan programes especialitzats de música o col·laboren en programes, a l'apartat tècnic...

0 col·laboradors: 1 (JOY FM)

1 a 5: 3 (Ràdio Bisbal, Ràdio Capital, Ràdio Santa Cristina)

6 a 10: 1 (Ràdio Begur)

11 a 15: 2 (Ràdio Sant Feliu, Ràdio Montgrí)

Més de 15: 3 (Ràdio Palamós, Ràdio Platja d'Aro, Ràdio Palafrugell)

L'emissora amb més col·laboradors és Ràdio Platja d'Aro amb una trentena, seguida de Ràdio Palafrugell i Ràdio Sant Feliu amb quinze.

2.10. UNITATS MÒBILS

S'entén com a unitat mòbil un vehicle de l'emissora que disposa d'equipament tècnic per poder emetre en directe o enregistrar actes diversos. De les deu emissores, cinc en disposen: JOY FM, Ràdio Palafrugell, Ràdio Sant Feliu, Ràdio Montgrí i Xtra FM.

2.11. PUBLICITAT

Totes les emissores emeten publicitat.

2.12. IDIOMA

El català és l'idioma vehicular a totes les emissores. Es pot escoltar algun programa en castellà de forma esporàdica en alguns espais específics, com els dedicats a música llatina de Ràdio Platja d'Aro o Sant Feliu.

⁸ Joy FM s'ha posat com a "altres" ja que pertany a un grup de comunicació d'unes divuit persones que compatibilitzen les tasques de redacció, ràdio, televisió i Internet.

2.13. FACEBOOK

De les deu emissores, set tenen Facebook:⁹ Ràdio Begur, Ràdio Capital, Ràdio Platja d'Aro, Ràdio Palafrugell, Ràdio Palamós, Ràdio Sant Feliu i Ràdio Santa Cristina.

Aquesta xarxa social és per excel·lència la via més ràpida de contacte entre la ràdio i els oients i viceversa. Les emissores hi posen notícies que afecten la pròpia emissora (horaris de programes, informació sobre la llista d'èxits, concursos...), efemèrides musicals, aniversaris de grups i cantants, novetats discogràfiques, notícies del poble o de la comarca... Algunes tenen el típic Facebook de grup d'amics, altres el que és com si fos una pàgina d'admiradors i també hi ha qui té les dues formes.

Les persones inscrites hi deixen opinions, participen en els concursos... Ara fa uns 50-60 anys les emissores importants de ràdio publicaven una revista que servia de contacte amb els oïdors: entrevistaven cantants que havien passat per l'emissora, també hi havia entrevistes als propis locutors, la programació, l'explicació dels principals programes... La mateixa Ràdio Sant Feliu en va editar una de forma senzilla que portava per nom *La nostra ràdio*. Sortia cada mes i es repartia entre els familiars i amics dels locutors i en els comerços de la vila. El Facebook d'aquestes emissores ens podrien fer recordar aquest tipus de revistes d'antany, si més no, en podria ser la versió actualitzada i moderna posada als nous temps.

2.14. LLOC WEB. LA RÀDIO PER INTERNET

2.14.1. Els webs

Totes les emissores disposen d'un web, una d'elles, però, Ràdio Bisbal, el tenia desfasat i les seves informacions dataven de 2005. JOY FM, en el moment de fer la consulta, tenia el domini adquirit. Aquestes són les emissores amb la corresponent adreça:

JOY FM: <http://www.joyfm.cat>

Ràdio Begur: <http://www.radiobegur.com>

Ràdio Bisbal: <http://www.grn.es/labisbal/radio>

Ràdio Capital: <http://www.capital-radio.net>

Ràdio Montgrí: <http://www.radiomontgri.com>

⁹ La consulta va ser efectuada el 2 de febrer de 2011. Joy FM tenia previst també obrir el seu Facebook en breu.

Ràdio Palafrugell: <http://www.comunicaciopalafrugell.cat>

Ràdio Palamós: <http://www.radiopalamos.com>

Ràdio Platja d'Aro: <http://www.rpa.cat>

Ràdio Sant Feliu: <http://www.rsf.fm>

Ràdio Santa Cristina: <http://www.xtra.fm/> i <http://www.rsc.fm>

Tots els webs són en català. Ràdio Platja d'Aro, a més, ofereix una versió en castellà, i Xtra FM, a part de català i castellà, també en anglès i holandès.

Els webs són una part molt important de connexió entre l'emissora i el radiooient. És un lligam complementari i diferent del que té el Facebook. Per una banda, pot oferir la possibilitat que una persona, independentment del país on estigui, pugui escoltar l'emissora a través d'Internet. Tots els webs, a excepció de Ràdio Bisbal, permeten aquesta opció i, per un altre costat, tenir un web comporta la consulta de qualsevol dada referent a la ràdio: la història, la programació, les fotos dels locutors, el mapa de cobertura... Hi ha també altres opcions a destacar:

- Notícies actuals referides a la població o comarca. Això fa que el web de l'emissora es converteixi en un portal de notícies locals (Ràdio Palafrugell, Ràdio Palamós i Ràdio Sant Feliu).

- Escoltar l'últim butlletí informatiu emès (Ràdio Palafrugell, Ràdio Palamós i Ràdio Sant Feliu).

- Ràdio a la carta. La possibilitat d'escoltar programes ja emesos (Ràdio Palafrugell, Ràdio Palamós i Ràdio Sant Feliu).

- Escoltar els plens municipals en diferit (Ràdio Palafrugell i Ràdio Sant Feliu. Ràdio Palamós ofereix la possibilitat de veure un resum en vídeo).

Cal destacar el gran fons històric de què disposa Ràdio Palamós en la seva hemeroteca. S'hi poden llegir les principals notícies dels últims deu anys amb les veus dels principals protagonistes entrevistats, així com resums informatius, debats electorals, retransmissions esportives i diferents programes.

2.14.2. Escoltar avui la ràdio per Internet

Per a les generacions més joves, escoltar avui una ràdio per Internet pot ser poc valorat. I si no, que ho preguntin als diexistes, les persones aficionades a escoltar emissores llunyanes bàsicament per les bandes d'ona curta i ona mitjana. Internet ha fet canviar

els hàbits de molts aficionats a escoltar emissores llunyanes, ja que moltes de les que es poden capturar per ona curta també es poden sintonitzar per Internet a través dels seus respectius webs. També hi ha programes o recursos que ho faciliten. Radio Sure (<http://www.radiosure.com>) o Delicast (<http://es.delicast.com/radio>) en són un exemple amb llistats de més de 10.000 emissores disponibles.

2.15. AUDIÈNCIA

Per conèixer les audiències de les emissores existeixen dues fonts, l'Estudio General de Medios (EGM) i el Baròmetre de la Comunicació i la Cultura. L'EGM pertany a la Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC) formada per un ampli grup d'empreses vinculades a la comunicació. Realitzen tres mostres l'any (ho anomenen *onades*) a un total de 30.000 persones a l'Estat més un altre nombre específic per a cada matèria a estudiar (ràdio, televisió ...). En el cas de la ràdio, per exemple, hi havia 80.000 entrevistes anuals més a tot l'Estat. L'EGM però no és massa pràctic, ja que estudia les grans cadenes i emissores de ràdio.

El Baròmetre de la Comunicació i la Cultura, en canvi, és una entitat catalana que pertany a la Fundació Audiències de la Comunicació i Cultura (FUNDACC) que amplia el mostratge a mitjans més amplis. Per tant, hi queden anotades, en el cas de la ràdio, moltes emissores de proximitat de casa nostra. També distribueixen tres onades l'any amb entrevistes anuals a individus de més de 14 anys.

Per conèixer l'audiència de les principals emissores de proximitat del Baix Empordà, s'ha consultat la sisena onada del Baròmetre que correspon a l'audiència generada l'any 2010. De les 30.887 entrevistes realitzades a Catalunya, 610 corresponen al Baix Empordà. Les emissores de proximitat surten reflectides en l'apartat *Cadenes de ràdio que va escoltar en els últims 30 dies*. Aquestes eren les que tenien més oïdors de dilluns a divendres:

Posició	Emissora	Oïdors
1	Ràdio Begur	12.000
2	Ràdio Palafrugell	9.000
3	Ràdio Palamós	8.000
4	Ràdio Sant Feliu	8.000
5	Ràdio Platja d'Aro	4.000
6	Ràdio Bisbal	3.000

La lectura d'aquests resultats seria, per exemple, que "12.000 persones han escoltat com a mínim un cop Ràdio Begur en els últims 30 dies".

En l'apartat general, les cinc emissores més escoltades al Baix Empordà l'any 2010 segons el mateix enunciat serien: Los 40 Principales (42.000 persones l'han escoltat un cop al més com a mínim), Catalunya Ràdio (35.000), Flaix FM (31.000), RAC 105 (26.000) i Catalunya Informació (25.000).

2.16. GESTIÓ

Per cobrir les despeses que ocasiona una emissora existeixen diferents possibilitats, a part, dels ingressos per publicitat i patrocinis:

a) Partida directe de l'Ajuntament (en el cas d'emissores municipals)

L'Ajuntament, en el seu pressupost anual, destina una partida per cobrir les despeses tant de personal i/o d'infraestructura (aigua, lloguer del local, llum, telèfon...). Funcionen d'aquesta manera tres emissores: Ràdio Begur, Ràdio Bisbal i Ràdio Montgrí.

S'ha inclòs en aquest apartat Ràdio Palamós. L'Ajuntament va contractar l'octubre de 2010 els serveis de l'empresa ACAR Produccions SL per dur a terme el pla de programació de l'emissora per un termini de quatre anys. El director de l'emissora –contractat per l'Ajuntament– és qui supervisa aquest pla de programació.

b) Associacions

Integrades pels treballadors i/o col·laboradors de l'emissora. Hi ha dos casos: Ràdio Capital (Acció per la Divulgació Cultural de Catalunya) i Ràdio Platja d'Aro (Col·lectiu Cultural Ràdio Platja d'Aro).

Ràdio Capital es presenta, segons el seu director, Miquel Curanta, com "una emissora sense ànim de lucre l'objectiu de la qual és difondre la llengua i la cultura del país". No té llicència assignada. L'entitat està domiciliada a Pals, però els estudis de ràdio estan als mateixos locals que Ràdio La Bisbal (a la Bisbal d'Empordà).

En el cas de Ràdio Platja d'Aro, la infraestructura la paga l'Ajuntament, però tota la gestió la porten els col·laboradors. Té llicència municipal.

c) Organismes municipals

Formats per representants dels partits polítics en el consistori, els treballadors de l'emissora, entitats, persones convidades... Cada emissora té el seu organisme, i cada un d'ells la seva particularitat. Reben una subvenció de l'Ajuntament. Són dues emissores: Ràdio Palafrugell (Institut de Mitjans de Comunicació Públics de Palafrugell) i Ràdio Sant Feliu (Organisme Autònom Emissora Municipal).

d) Empreses

Funcionen d'aquesta manera dues emissores: JOY FM (D9 Comunicació SL, que pertany al grup Costa Brava Global Media, que inclou d'entre altres Televisió Costa Brava) i Ràdio Santa Cristina (Audiovisuals Xtra SL). En aquest últim cas, l'Ajuntament de Santa Cristina costreja la infraestructura. Tota la despesa de la programació va a càrrec d'aquesta empresa productora que ofereix la radiofórmula musical Xtra Fm a Ràdio Santa Cristina.¹⁰

En tots els casos, els ingressos de publicitat són una part important per cobrir les despeses que se sumen a les subvencions de l'Ajuntament i altres recursos o col·laboracions.

FITXA DE LES EMISSORES

JOY FM, 95.6 FM

Adreça: avinguda de Platja d'Aro, 228

Població: 17248 S'Agaró (Castell-Platja d'Aro)

Telèfon: 972 82 08 09

Adreça electrònica: mrius@tvcostabrava.com

Web: www.joyfm.cat

Director: Manel Rius

Ràdio Begur, 97.7 FM

Adreça: Bonaventura Carreras, 9

Població: 17255 Begur

Telèfon: 972 62 43 03

Adreça electrònica: radio@begur.cat

Web: www.radiobegur.com

Director: Pere Molina

¹⁰ Aquesta mateixa radiofórmula es pot escoltar a les comarques gironines a l'emissora municipal de Castelló d'Empúries: Ràdio Castelló.

Ràdio Bisbal, 107.4 FM

Adreça: del Morró, 37, 2n

Població: 17100 la Bisbal d'Empordà

Telèfon: 972 64 16 01

Adreça electrònica: radio@labisbal.org

Web: <http://www.grn.es/labisbal/radio>
(no activa)

Director: Juli Pedrero i Miquel Curanta

Ràdio Capital, 93.6 FM

Adreça: Samària, 44

Població: 17256 Pals

Telèfon: 972 63 75 86

Adreça electrònica: capital@capital-radio.net

Web: <http://www.capital-radio.net>

Director: Miquel Curanta

Ràdio Montgrí, 107.1 FM

Adreça: Sant Ramon, 40, 2n

Població: 17257 Torroella de Montgrí

Telèfon: 972 75 74 14

Adreça electrònica: radiomontgri@terra.es

Web: www.radiomontgri.com

Directora: Anna Lanzas

Ràdio Palafrugell, 107.8 FM

Adreça: Botines, 26, 2n

Població: 17200 Palafrugell

Telèfon: 972 30 42 12

Adreça electrònica: radio@palafrugell.net

Web: www.comunicaciopalafrugell.cat

Director: Àlex Cebolledo

Ràdio Palamós, 107.5 FM

Adreça: Orient, 28, 1r

Població: 17230 Palamós

Telèfon: 972 60 09 26

Adreça electrònica: mail@radiopalamos.com

Web: www.radiopalamos.com

Director: Manel Cerdà

Ràdio Platja d'Aro, 102.7 FM

Adreça: Masia Bas, 1
Població: 17250 Platja d'Aro
Telèfon: 972 82 66 77
Adreça electrònica: mail@rpa.cat
Web: www.rpa.cat
Director: Joan Perich

Ràdio Sant Feliu, 107.0 FM

Adreça: Abadia s/n
Població: 17220 Sant Feliu de Guíxols
Telèfon: 972 82 18 03
Adreça electrònica: info@rsf.fm
Web: www.rsf.fm
Director: Josep Andújar

Ràdio Santa Cristina, 103.7 FM

Adreça: Plaça de Catalunya, 1
Població: 17247 Santa Cristina d'Aro
Telèfon: 972 83 82 42
Adreça electrònica: radio@xtra.fm
Web: www.xtra.fm i www.rsc.fm
Director: David González

BIBLIOGRAFIA

- Baròmetre de la comunicació i la cultura*, 6a onada (any mòbil 2010). <http://www.fundacc.org/>
- FRANQUET, Rosa, *Història de la ràdio a Catalunya al segle XX*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 2001.
- COSTA, Lluís, *La comunicació local*, Barcelona, UOC, 2009
- GIL, R. i MINOBIS, M., *Aquí Ràdio*, Barcelona, Col·legi de Periodistes de Catalunya, 2003.
- MUNSÓ, Joan, *Tiempo de Radio*, Barcelona, La Esfera de los Libros, 2006.
- "Ràdio Sant Feliu, una emissora que ha fet escola", *L'Arjau*, 62 (Abril 2010), p. 4-37.
- RIERA, M. i MATARRODONA, E. (1983). "La invasió de les ones. El «boom» de les emissores locals", *Presència*, 582 (17 abril 1983), p. 11-13.
- Punt Diari*, *El Punt*, *Los Sitios*, *Diari de Girona*. Diferents exemplars consultats a l'Arxiu Municipal de Girona. Hemeroteca: <http://www.girona.cat/sgdap/cat/premsa.php>